

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту" щодо забезпечення ефективного функціонування експортно-кредитного агентства"

1. Резюме

Метою прийняття проекту акту є врегулювання питань діяльності приватного акціонерного товариства «Експортно-кредитне агентство» (далі - ЕКА), забезпечення ефективного функціонування ЕКА, надання стимулів для розвитку експорту.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Створення та функціонування ЕКА критично необхідно для розвитку українського експорту. Зазначене завдання передбачене в Плані пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 року №275-р, а також передбачено в плані завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України: Дорожньої карти стратегічного розвитку торгівлі на період 2017-2021 роки (далі – Експортна стратегія).

Метою законопроекту є внесення змін до Закону України “Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту” (далі – Закон про ЕКА) задля підвищення ефективності роботи ЕКА та подолання низки важливих зауважень, що були виявлені Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та робочою групою по створенню ЕКА у співпраці з низкою авторитетних міжнародних експертів.

Напрацювання законопроекту включають вирішення наступних питань: усунення ризику неконтрольованого навантаження на державний бюджет, розширення сфер підтримки українського експорту з метою включення до Закону про ЕКА більш широкого переліку українських товарів з високою доданою вартістю, усунення невизначеностей або суперечливостей норм Закону про ЕКА тощо.

Вирішення вказаних питань дозволить забезпечити повноцінне та ефективне функціонування ЕКА, залучити до проекту донорське та експертне суспільство, що дозволить не тільки отримати найкращий світовий досвід, необхідний для якісного запуску ЕКА, але й створить необхідні умови для залучення фінансової допомоги для розширення статутного капіталу та покриття операційних витрат ЕКА.

3. Суть проекту акта

Законопроектом пропонується вирішити наступні питання:

- Додатково розширити можливість ЕКА здійснювати страхування та перестрахування експортного факторингу.

- Норми закону стосовно корпоративного управління ЕКА цим законопроектом приводяться у відповідність із нормами Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (враховуючи зміни, внесені Законом України №1405-VIII від 2 червня 2016 року). Існування окремих законодавчих норм щодо корпоративного управління ЕКА в порівнянні з іншими господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належить державі, не є доцільним. У зв'язку з цим, детальні норми щодо корпоративного управління будуть визначені в статуті ЕКА та будуть відповідати Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

- Існуюча редакція Закону передбачає, що ініціатором передачі функцій іншим установам є лише наглядова рада. Право ініціювати передачу функцій у правління відсутнє. Таким чином наглядова рада напряму втручається у операційну діяльність ЕКА. Законопроектом передбачено передати право ініціативи до правління ЕКА, але залишити обов'язкове погодження наглядовою радою.

- Збільшено розмір початкового статутного капіталу ЕКА до не менш як 2 мільярди гривень, що формується за рахунок коштів державного бюджету. Основною метою збільшення початкового статутного капіталу ЕКА є покращення фінансової стійкості ЕКА у відповідності до вимог Директив про платоспроможність Європейського Союзу та інструкцій провідних рейтингових компаній (S&P, Moody's) щодо визначення достатнього рівня капіталу страхової компанії. Директива про платоспроможність II є директивою ЄС, яка призначена кодифікувати та узгодити страхове законодавство, зокрема його вимоги щодо розміру капіталу, який страхові компанії ЄС мають мати для зменшення ризику неплатоспроможності. В ній розраховується певний регулятивний капітал платоспроможності (РКП) для страхових компаній, необхідний для того, щоб вони могли виконувати свої зобов'язання протягом наступних 12 місяців з ймовірністю не менше 99,5%. Щодо зобов'язань ЕКА на 2020 рік, то їх можливо попередньо розрахувати виходячи з фінансових показників українського експорту у 2018 році. Згідно з прогнозами міжнародних компаній, досвідом експортно-кредитних агентств сусідніх держав та планами ЕКА, у перший повний рік функціонування, Експортно-кредитне агентство України зможе покрити тільки 0,3%-0,5% відсотків експорту товарів та послуг українського походження. Таким чином, ЕКА зможе взяти на себе зобов'язання у розмірі 24 мільярди дол. США * 0,3% (0,5%) = 72,0 млн. дол. (120 млн.дол.). Ця сума менше розрахованих вище мінімальних потреб, але вже є співставною з ними і дозволить стверджувати що згідно рівень платоспроможності ЕКА в Україні є достатнім для забезпечення виконання компанією своїх зобов'язань по відношенню до страхувальників та інших сторін.

- Уточнена можливість страхування інвестицій тільки від некомерційних ризиків на основні загальносвітової практики.

- Статтею 8 чинного Закону про ЕКА визначається виключний перелік видів товарів переробної промисловості, що підтримуються ЕКА. Таким чином бюрократизується процес долучення та обмежується коло українських експортерів, діяльність яких не підпадає під зазначені в цій статті види діяльності. В запропонованому законопроекті розширяється сфера підтримки українського експорту з доданою вартістю, спрощується порядок реалізації завдань та основних напрямів діяльності ЕКА, який здійснюватиметься у згоді з державною політикою та Експортною Стратегією України.

- Чинна редакція Закону про ЕКА передбачає надання підтримки ЕКА у вигляді кредитів з державного бюджету для виплати страхових відшкодувань та державних гарантій для забезпечення виконання боргових зобов'язань. Оскільки кредити, відповідно до діючого Закону про ЕКА, можуть надаватися на сплату страхового відшкодування за договорами страхування, то є ризик, що такий фінансовий інструмент може бути використаний в порушення процедур щодо забезпечення покриття договорів страхування через перестрахування або через державні гарантії, що призведе до надмірного фінансового навантаження державного бюджету. Пропонується залишити лише один вид державної допомоги – державні гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань ЕКА.

- З метою створення можливості забезпечення контролю використання коштів ЕКА, наданих державними та приватними інвесторами, а також міжнародними організаціями у вигляді донорської допомоги або інших цільових внесків у спосіб, передбачений відповідними договорами, забезпечення прозорості фінансової діяльності, а також зменшення навантаження на державний бюджет, використовуючи найкращий світовий досвід, передбачено необхідність забезпечення ЕКА незалежного і прозорого окремого обліку відповідних цільових внесків та донорської допомоги.

- Видалено такий інструмент, як сек'юритизаційна гарантія, тому що таке визначення відсутнє у чинному законодавстві України. Визначення в чинному Законі про ЕКА передбачає, що кредит буде забезпечено ЕКА двічі: шляхом страхування, а потім додатково шляхом надання гарантії на застрахований кредит, що не є доцільним.

- Видалено наступні визначення: сек'юритизаційна гарантія, страхування договірних банківських гарантій, страхування зовнішньоекономічних договорів (контрактів), страхування експортних кредитів, страхування підтверджених акредитивів, страхування прямих інвестицій з України, для уникнення різночитання термінів, оскільки такі терміни вже містяться в інших нормативних актах та законах.

- Оскільки тривалість процесу приєднання до домовленості з офіційно підтримуваних експортних кредитів 1978 року і п'яти додатків до неї та долучення до робочої групи з експортних кредитів та кредитних гарантій не залежить виключно від волі України, а організація діяльності ЕКА безпосередньо залежить,

серед іншого, від виділення грошей у бюджеті на створення та функціонування ЕКА та, відповідно до міжнародного досвіду, потребує більше часу з моменту надання необхідного фінансування для започаткування та забезпечення необхідного функціонування в законопроекті визначено такі строки реалізації, що відповідають наявному світовому досвіду.

Досягнення мети передбачається шляхом внесення змін до Закону України «Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту».

4. Вплив на бюджет

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект акту не стосується прав осіб з інвалідністю та не потребує проведення консультацій із всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їхніми спілками.

Проект акту не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує проведення консультацій з Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Проект акту не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю.

6. Прогноз впливу

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на сферу інтересів ЕКА та суб'єктів господарювання, які здійснюють експортну діяльність, оскільки його основною метою є забезпечення ефективного функціонування ЕКА в цілому, а також розширення переліку видів товарів переробної промисловості, що підтримуються ЕКА.

Проект акту не впливатиме на розвиток адміністративно-територіальних одиниць, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Прийняття законопроекту забезпечить ефективне функціонування ЕКА та сприятиме масштабній експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акту погоджено без зауважень _____, із зауваженнями _____, які враховані Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерством юстиції України.

8. Ризики та обмеження

Проект акту не містить ризиків для сприяння вчинення корупційних

130752